

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA

Katedra zemědělské ekonomiky

Ekonomická efektivnost výroby a zpracování drůbežího masa

TEZE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Vedoucí diplomové práce: Doc. Ing. Eva Rosochatecká, CSc.

Autor: Petra Jandajsková

© Praha, 2004

Cíl diplomové práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit ekonomickou efektivnost vertikály jatečných brojlerů a formulovat působení objektivních a subjektivních faktorů, které ovlivňují ekonomiku celé vertikály.

Rozbor ekonomiky zpracování a odbytu jatečných brojlerů byl prováděn ve společnosti Rabbit Trhový Štěpánov a.s. a rozbor výkrmu jatečných brojlerů v její dceřinné společnosti Mydlářka a.s. Vyhodnocení ekonomické efektivnosti výkrmu je uvedeno od konce roku 1999, kdy byl výkrm kuřat zahájen, do roku 2003 a ekonomika zpracování a odbytu kuřat je vyhodnocena za období let 1998 – 2003.

Charakteristika podniku

Hlavní činností společnosti Rabbit Trhový Štěpánov a.s. je porážka a zpracování drůbežího masa, porážka a zpracování králíčího masa, výroba uzenin, výkrm drůbeže, výroba polotovarů, prodej nakoupeného zboží, maloobchodní prodej, výroba elektrické energie a bioplynu, sušení kůží, sušení dřeva a chov a výkrm králíků.

Dceřinné společnosti se zabývají činnostmi, jako je porážka hovězího a vepřového masa, zemědělská prvovýroba (16 700 ha), chov prasat, chov hovězího dobytka, produkce mléka, produkce vajec, výkrm kuřecích brojlerů, agrochemické služby (dodávky a aplikace hnojiv, chemická ochrana rostlin), sklizňové práce a doprava.

Ekonomika výroby

Výroba drůbežího masa pro zpracování je asi ze 40% zajištěna vlastní výrobou nebo výrobou v dceřinných společnostech. Největším producentem drůbeže pro zpracování je dceřinná společnost Mydlářka, která produkuje 20% (tj. asi 2,5 mil. ks kuřat ročně) z celkové potřeby jatečné suroviny (tj. 12,5 mil. ks kuřat v roce 2003).

Výkrm jatečných brojlerů probíhá ve dvou střediscích – Mydlářka a Líšno. Procento úhynu v obou střediscích se pohybuje kolem 4%, průměrná délka výkrmu byla 40,5 dne v roce 2003. Průměrná váha kuřete se ustálila na 2 kg.

Nákladovost výroby

I přesto, že se výroba zefektivňuje, dochází u snižující se spotřeby krmiv na 1 kg živé hmotnosti k nárůstu nákladů na krmiva na jednotku výroby i na krmný den, což je způsobeno rostoucí cenou krmných směsí, která se odvíjí zejména od ceny obilí. Tato nákladová položka (nakoupená krmiva) patří mezi nejvýznamnější náklad, jelikož činí přes 60% z celkových nákladů. V dalších nákladech dochází pouze k malým změnám.

Ve srovnání nákladovosti jednotlivých středisek je významný rozdíl v nákladu na paliva, který vyplývá z různého způsobu vytápění. Středisko Mydlářka využívá plyn, který je nákladově výhodnější než LTO ve středisku Líšno. Tento náklad však netvoří podstatný rozdíl v celkových nákladech na kg. Nejdůležitější je opět náklad na krmivo, který vedle cen krmných směsí také závisí na dosažených výsledcích ve výkrmu, které se v obou střediscích rok od roku liší.

Rentabilita výroby

Tabulka: Rentabilita výkrmu kuřecích brojlerů v %

Rok	1999	2000	2001	2002	2003
Prům. real.cena v Kč/ 1 kg	20,18	21,55	25,75	21,63	20,37
Náklad na 1 kg ž.hm.	18,823	21,055	23,135	21,244	18,275
Zisk	1,357	0,495	2,615	0,386	2,095
Rentabilita %	7,2	2,4	11,3	1,8	11,46

Pramen: Podnikové výkaznictví a vlastní výpočty

Ukazatele rentability jsou kladné, což svědčí o tom, že výkrm kuřecích brojlerů je ve společnosti Mydlářka efektivní.

Ekonomika zpracování

Zpracováním kuřat se zabývají dva provozy společnosti Rabbit - provoz v Trhovém Štěpánově a provoz v Jevíčku. Oba pracují na jednu směnu, celková zpracovatelská kapacita je až 70 000 ks kuřat denně. Celkem se v obou provozech zpracuje přes 12 mil. ks jatečných brojlerů za rok, což je téměř 10% z celkového množství jatečně opracovaných kuřat v ČR. Výťažnost je na velmi dobré úrovni, přesahuje téměř ve všech letech 73%.

Ve struktuře výroby dochází ke snižování podílu celých kuřat ve prospěch dílů. Je to způsobeno zejména vzrůstající poptávkou po kuřecích dílech ze strany spotřebitelů.

Dochází ke zvyšování podílu chlazeného masa určeného k rychlé spotřebě, což je opět dáno rostoucí poptávkou ze strany spotřebitelů. Poptávka překvapivě převažuje také spíše po výrobcích volně ložených, než výrobcích na táccích potažených folií, kdy si sám spotřebitel vybere, co koupí, což je i pro výrobce nákladově výhodnější.

Nákladovost zpracování

Tabulka: Náklad v Kč na 1 kg jatečně opracovaného kuřecího masa

Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003
surovina	33,17	28,37	29,48	33,61	29,00	27,47
mater.PHM	3,07	2,47	2,66	2,57	1,75	1,94
el.energie	0,63	0,61	0,40	0,42	0,42	0,37
opravy	0,69	0,98	1,20	1,57	0,89	0,65
mzdy,pojištění	3,00	2,9	2,99	3,19	3,10	3,32
odpisy	0,98	0,71	0,62	0,62	0,58	0,56
nájem,leasing	0,12	0,52	0,63	0,64	1,03	1,15
ostat.náklady	1,08	1,74	2,24	2,0	2,86	3,68
celkem	42,74	38,3	40,22	44,62	39,63	39,14

Pramen: Podnikové výkaznictví a vlastní výpočty

Největším nákladem, který tvoří přes 70% z celkových nákladů, je náklad na surovinu - závisí na nákupní ceně suroviny. Dochází k výraznému snížení nákladů na materiál a PHM, ale také nákladů na el. energii, což je dáno lepším využitím výrobní kapacity.

Rostoucí nákladovou položkou jsou mzdy. Růst mzdových nákladů je způsoben zvyšováním mezd, dále zvyšováním počtu zaměstnanců, což souvisí s otevíráním dalších prodejen, ale také změnou struktury výroby ve prospěch dělené drůbeže. Růst nájmu a leasingu je dán růstem počtu nových prodejen, které si společnost Rabbit většinou pronajímá a jejichž zařízení je pořízováno formou leasingu, také nákup nových rozvozových automobilů je takto financován.

Ekonomika odbytu

Společnost Rabbit Trhový Štěpánov prodává 42% celkové produkce ve vlastní maloobchodní síti, 15% produkce je dodáváno do řetězců a 43% tvoří ostatní dlouhodobí zákazníci.

V současné době společnost provozuje přes 100 maloobchodních jednotek po celé ČR, v nichž prodává pouze vlastní výrobky nebo také výrobky ze svých dceřinných společností. Nedochází tady k tlaku na snižování ceny v podobě skont, slev, bonusů nebo poplatků na zalistování jako při prodeji do obchodních řetězců.

Rentabilita prodeje

Tabulka: Rentabilita prodeje v %

Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Pr.cena za kg	51,70	39,73	43,68	50,24	39,51	41,08
Náklad na kg	42,74	38,3	40,22	44,62	39,63	39,14
Zisk/ztráta	8,96	1,43	3,46	5,62	-0,12	1,94
Rentabilita %	21,0	3,7	8,6	12,6	-0,3	4,95

Pramen: Podnikové výkaznictví a vlastní výpočty

V letech 1998 a 2001 byla vysoká rentabilita dána výhodnou průměrnou realizační cenou za kg produkce. Ve zbylých letech šlo o vyrovnanou nabídku a poptávku, tudíž rentabilita byla vyšší z pohledu současného stavu.

Rok 2002 byl charakteristický obrovským přetlakem v celé Evropě a ceny se dostaly až na hranici rentability. V roce 2003 rentabilita odpovídá současnému trendu v Evropě i ve světě. Dochází k růstu konkurence a ke zvyšování produktivity práce, tudíž nelze očekávat vyšší rentabilitu. V podniku není cílem vysoká rentabilita na jednotku výroby, ale je tvořena velkým objemem produkce.

Objektivní a subjektivní faktory

Objektivní faktory – cena obilovin, ceny energií, cena práce, veterinární hledisko, dovoz drůbežího masa, ceny substitutů.

Subjektivní faktory – možnost řízení vstupů pro zpracovatele, jistota a výhody pro výrobce, možnost řízení vstupů pro zpracovatele, další výhody a nevýhody existence vertikály.

Doporučení a závěr

Pro zefektivnění výkrmu kuřecích brojlerů:

- ✓ využívat sexovaný zástavový materiál – povede ke zvýšení produkce z 1 m² a tím dojde k rozmělnění nákladů na jednotku produkce
- ✓ využívat plemena s lepší výkrmovou schopností – přejít ve všech halách z hybrida Ross 208 na Cobb 500
- ✓ zavést chladicí systém do všech výkrmových hal – dochází ke snížení rizika úhynu zejména v letních měsících
- ✓ zajistit mechanickou nakládku a vykládku kuřat
- ✓ provést zateplení všech výkrmových hal – snížení nákladů na vytápění, a další.

Pro zefektivnění zpracování a odbytu kuřecích brojlerů:

- ✓ zvýšit % výkrmu brojlerů v dceřinných a kapitálově propojených společnostech – lepší řízení kvality, času porážky, vhodného hybrida apod.
- ✓ maximální využití výrobních kapacit v obou provozech
- ✓ zvýšení podílu porcovaného masa na min. 60% - povede k lepšímu prodeji za vyšší cenu, protože poptávka po děleném mase je vyšší
- ✓ zaměřit se na kalibraci děleného masa, hl. stehy a čtvrtky – význam pro společné stravování, kde jsou požadovány jednotné porce
- ✓ zvyšování produktivity práce lepší organizací práce, vícesměnných provozem – dojde k rozmělnění fixních nákladů
- ✓ další rozšiřování maloobchodní sítě – nižší závislost na řetězcích a dalších odběratelích
- ✓ větší pozornost věnovat ostatním nákladům, které z velké části zahrnují především výrobní a správní režii - snižovat počet jízd vedoucích pracovníků služebními automobily, snažit se jezdit ekonomicky a snižovat délku telefonních hovorů vedoucích pracovníků. Pro snížení délky telefonních hovorů by bylo možné např. určit měsíční limit pro určité manažerské a referentské pozice a další.

Na základě provedených rozborů lze říci, že ekonomika vertikály jatečných kuřat je ve sledovaných podnicích efektivní a lze předpokládat konkurenceschopnost podniků i po vstupu do EU.